

Nieuwe oogst Caribische boektitels

door Cees Luckhardt

Delno 'Denchi' Tromp was vanuit Bonaire met strohoed speciaal door het storm- en regenachtige weer naar Amsterdam gekomen om de boekpresentatie bij te wonen met op de achtergrond zijn kunstwerken. Die zijn gebaseerd op de grottekeningen van de oorspronkelijke rechthebbende bewoners van de Benedenwindse Eilanden. Het drietalige boek 'Marka Indjan - Indigenous Markings - Inheemse sporen' met zijn kunstwerken, bevat grafische bewerkingen van 39 indiaanse rotstekeningen die aangetroffen zijn op Bonaire. Het boek zal niet te koop zijn maar gratis worden verstrekt aan scholieren op Bonaire.

Uitgeverij In de Knipscheer liet onlangs de felkleurige kunst op grootscherm voorbijkomen, samen met de oogst aan Caribische boektitels. Eindelijk konden na twee jaar corona de boeken die vanaf 2020 zijn uitgebracht over Suriname en de Antilliaanse (ei)landen Aruba, Bonaire en Curaçao in een gevarieerd programma worden gepresenteerd.

Verschillende auteurs waren ook persoonlijk aanwezig om hun publicatie toe te lichten, nieuwsgierigheid op te wekken door verwarring te stichten en een tipje van de sluier op te lichten. Verwarring werd bewust gecreëerd en opgeroepen door Curaçaoënaar Ronny Lobo. De architect met de scherpe pen gaf een uitleg over het proces waarin zijn nieuw boek 'Bouwval' tot stand is gekomen en gaf allerlei hints of het nu een publicatie is gebaseerd op de werkelijkheid of dat het verzinsels zijn. Het boek borduurt voort op zijn eerder verschenen debuutroman 'Bouwen op drijfzand'. Beide romans geven een inkijk hoe op Curaçao bouwprojecten en vergunningen tot stand komen, inclusief de rol van de politiek. Zijn verbijstering over het feit dat bouwprojecten gepresenteerd worden als zorgvuldig besloten, met het inhuren van de duurste consultants en het stempel transparantie, komt ook dit keer aan bod. Terwijl hij tegelijkertijd constateert dat dit in de praktijk betekent dat meerdere handen op één buik belanden. Met name de verbazing dat de politiek bij iedere verkiezing de belofte doet te willen breken met deze praktijken en het vervolgens in stand blijft, heeft Lobo ertoe gezet om opnieuw in de pen te klimmen. Vooral ook omdat de bevolking door deze cultuur telkens weer met 'voldongen feiten' wordt geconfronteerd. Een van de meest

bijzondere opmerkingen die Lobo zijn publiek meegeeft is zijn vraag waarom politici wel worden gescreend op 'goed gedrag', maar helaas niet op hun visie rond de trias politica. Binnen het hier omschreven kader speelt 'Bouwval' zich af met als hoofdpersoon 'suikeroom' Willem die als Amsterdammer op Curaçao volkswoningen gaat bouwen en de aannemers en politici tevreden wil houden. Lobo doet de belofte dat veel mensen die de Curaçaose bouwwereld en haar hoofdrolspelers kent, veel zullen herkennen. Om vervolgens de kanttekening te maken: "Maar het blijft fictie." Hij laat graag aan de lezer over om te bepalen wat fictie en non-fictie is.

Werkelijk opmerkelijk is de tekst uit 1989 over Salman Rushdie die voorgedragen wordt uit het boek van Boeli van Leeuwen. Zo hebben we Boeli nog niet leren kennen. Hij verwijt 'provocateur' Rushdie dat hij met de in dat jaar uitgebrachte 'Duivelsverzen' slechts een liefde uitspreekt, namelijk voor geld. Logischerwijs heeft dit boek, dat meer inzicht verschaft over Van Leeuwens denkwereld, een titel meegekregen die hieraan refereert, namelijk: 'Wie denk je dat ik ben?'

Vervolgens krijgt Diana Tjin de vloer om haar verhaal te vertellen over nergens als schrijfster een voet aan de grond krijgen en uiteindelijk een meer dan warme ontvangst bij uitgeverij 'In de Knipscheer'. De titel van haar publicatie spreekt boekdelen, namelijk 'Noem mij Calimero; of Carmen zo je wilt'.

Buitengewoon boeiend zijn de bijdragen van Walter Palm, Giselle Ecury en Eric de Brabander. Palm komt uit de beroemde muziek- en muzikantenfamilie met de Curaçaose stamvader Jan Gerard Palm. Met zijn pen heeft Walter het artistieke domein van de familie uitgebreid. Walter is zowel schrijver als dichter met een enorme belangstelling voor de macht van het woord. Om dat te illustreren draagt hij spontaan twee gedichten voor waarop het publiek met een groot emotioneel applaus reageert. Palm vertelt dat alles waarover hij publiceert te maken heeft met Curaçao. Zo is hij in shock en hogelijk verbaasd over de monocultuur van Nederland, toen hij vijfenvijftig jaar geleden daar ging wonen. De witte christelijke Nederlandse maatschappij steekt dan sterk af tegen de heterogeniteit die hij gewend is op Curaçao. Als ambtenaar heeft hij zestien ministers mogen adviseren waarbij hij binding heeft proberen te scheppen en aan willen geven dat Nederland nog heel veel kan leren van Curaçao waar de mensen contact leggen met en interesse tonen

in de burens en de andere eilandbewoners door hun moskee en synagoge te bezoeken. Palm vertelt ook dat volgens hem het koningshuis een belangrijke bindingsfactor is op de eilanden.

De prachtige emotie oproepende poëzie van de Arubaanse Giselle Ecury gebundeld in 'Door jou mag ik er zijn', kreeg op deze middag de aandacht die ze verdient. Met prachtige tot diep nadenken stemmende vondsten die zij weet samen te vatten in zinnen als 'de zee van voorbijgaande aard', 'verbonden door verloren leven' of 'het geluk dat rond blijft zingen'.

Aandacht is er ook voor de op Curaçao woonachtige Ini Statia, die helaas niet persoonlijk aanwezig kan zijn maar vertegenwoordigd wordt door haar kennis Mika Ribeiro. Zij houdt een vurig betoog over de strijd die Statia inmiddels heeft gevoerd en blijft voeren voor de eigen taal Papiaments. Haar gedichtenbundel is dan ook logischerwijs in die taal (en in het Nederlands en Engels) met het gevaar dat een vertaling soms niet mogelijk is, de kracht uit het woord kan halen of iets mist. Maar desondanks kiest zij voor de drie talen om zo toegankelijk mogelijk te zijn. Een van de gedichten heeft als titel 'Mijn taal en ik' waarin Statia duidelijk maakt dat haar bloed Afrikaans is en haar taal die van de bezetter.

Auteur maar ook tandarts Eric de Brabander vertelt over zijn meest recente boek 'Handen wassen'. Heel summier om slechts de richting aan te geven van hoe hij het thema bespreekt. Het gaat over aanvoelen dat er iets niet klopt, dat je als mens op je 'klompen aanvoelt' dat het kind niet van de trap is gevallen en zich te gedwee laat behandelen in de tandartsstoel. Ook beschrijft hij de sfeer rond dat 'ook al kent iedereen het geheim, het een geheim blijft'.

Tot slot krijgt Marius Atmoredjo de vloer om het publiek zijn gedichten te laten horen. Maar de Javaanse Surinamer vraagt eerst aandacht voor het feit dat hij de eerste persoon is, na ruim 130 jaar, die publiceert over de geschiedenis van de Javanen in Suriname. Een van de gedichten die hij voordraagt gaat over de Djati-ladenkast, die emoties en herinneringen oproept en die diepe nerven kent waardoor degene die eroverheen wrijft, kan teruggedromen en zichzelf kan terugbrengen naar het 'oude' leven in 'de Oost'.

In de afronding worden verschillende uitgaven die op stapel staan aangekondigd. Met nieuwsgierig makende titels als 'Blauwe tomaten' en een

publicatie met artikelen van en over Jeroen Heuvel, een van de collega-freelancemedewerkers van het *Antilliaans Dagblad*.

Alexander Kraft van Ermel en auteur Eric de Brabander zorgden voor de muzikale omlijsting.

Bron: *Antilliaans Dagblad*, 30 november 2022